

MÜNNICH FERENC

1886. november 18. Seregélyes, Fejér vármegye -
1967. november 29. Budapest

MTI/MTVA Fotóarchívum/Mező Sándor

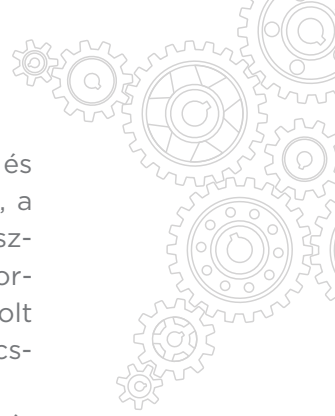
FŐBB TISZTSÉGEI

A Szlovák Tanácsköztársaság hadügyi népbiztosa	1919. június 16.-1919. június 30.
Pécs törvényhatósági jogú város főispánja	1945. november-1946. május
Budapest rendőrfőkapitánya	1946. május-1949. szeptember
Helsinki követ	1949. szeptember 29.-1950. december 13.
Szófiai követ, nagykövet	1950. december 13.-1954. szeptember 1.
Moszkvai nagykövet	1954. szeptember 1.-1956. augusztus 4.
Belgrádi nagykövet	1956. augusztus 4.-1956. október 25.
Az MDP KV tagja	1956. október 24.-1956. október 31.
Az MDP KV Rendkívüli Bizottsága (Direktórium) tagja	1956. október 26.-1956. október 28.
Belügyminiszter	1956. október 27.-1956. november 3.
Az MDP Elnöksége tagja	1956. október 28.-1956. október 31.
Az MSZMP Ideiglenes Intéző Bizottsága tagja	1956. november 7.-1957. június 29.
Az MSZMP IKB, illetve KB tagja	1956. november 7.-1967. november 9.
A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökhelyettese	1956. november 4.-1957. február 28.
A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökhelyetteseként megbízva a fegyveres erők és a közbiztonsági ügyek vezetésével	1956. november 12.-1957. március 1.
A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány első elnökhelyettese	1957. február 28.-1958. január 28.
Az MSZMP PB tagja	1957. június 29.-1966. december 3.
A Minisztertanács elnöke	1958. január 28.-1961. szeptember 13.
Államminiszter	1961. szeptember 13.-1965. június 30.

PÁLYÁJA

Apja, Münnich Ede gyógyszerész volt, később állatorvossá képezte magát, anyját Szájbéli Ilonának hívták.

Az elemi iskolát a Zemplén vármegyei Szinyéren járta ki, a gimnázium első két évét Szatmárnémetiben, a többit Budapesten, Iglón és Nyíregyházán végezte, majd magánúton érettségizett Munkácson. Jogi tanulmányait az eperjesi evangélikus jogakadémián kezdte el, 1910-ben a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen szerezte meg doktori oklevelét. Sorkatonai szolgálata alatt tisztképzőre jelentkezett, 1911-ben zászlósként szerelt le, és 1914-ig különböző ügyvédi irodákban dolgozott. Az első vi-

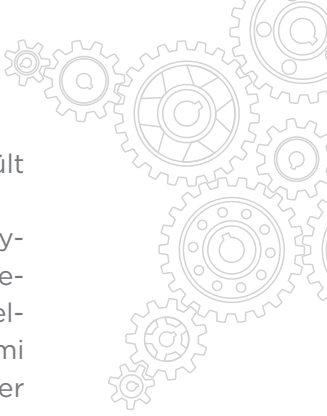
lágháború kitörése után behívták katonának, a galíciai offenzíva idején kitüntették, és hadnagyi rangot kapott. 1915. novemberben egységével orosz hadifogságba esett, a tomszki hadifogolytáborba vitték, ott ismerkedett meg a szocialista-kommunista eszmékkel. 1917-ben az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt, később az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt tomszki szervezetének tagja lett. 1918 nyarán volt hadifoglyokból internacionalista osztagokat szervezett, zászlóalj-, majd ezredparancsnokként maga is részt vett a polgárháborúban.

1918. novemberben hazatért, a hónap végén részt vett a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakításában, majd a frontot megjárt katonák között szervezte a pártot. 1919. február 21-én a KMP több vezetőjével együtt letartóztatták, 1919. március 21-én, a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásakor szabadult a Gyűjtőfogházból. A proletárdiktatúra idején előbb a Hadügyi Népbiztosság Szervezési Osztályának vezetője, áprilistól a román fronton a Magyar Vörös Hadsereg 6. hadosztályának politikai biztosa volt. Részt vett az északi hadjáratban, s megkapta a visszafoglalt felvidéki területeken kikiáltott Szlovák Tanácsköztársaság hadügyi népbiztosi posztját (1919. június 16–30.). 1919. júliusban, miután a Clemenceau-jegyzékek hatására a magyar erők kiűritették a Felvidéket, a Vörös Hadsereg főparancsnokságán lett politikai biztos.

1919. augusztusban Bécsbe menekült, a magyar kommunista emigráció frakcióharcaiban Kun Béla hívének számított. 1921. februárban a Kommunista Internacionálé megbízásából egy közép-németországi fegyveres felkelés előkészítése céljából Németországba utazott, de letartóztatták és kitoloncolták. Ezt követően Moszkvában telepedett le, ahol 1922 decemberében a Népgazdasági Tanács Fűtőanyag Főigazgatóságán az Országos Olajsindikátus Revíziós Bizottsága elnökének nevezték ki. 1930-tól a magyar kommunista emigráció lapja, a *Sarló és Kalapács* szerkesztőbizottsági tagja, 1931–1933-ban felelős szerkesztője volt.

A spanyol polgárháború idején (1936–1939) Otto Flatter néven a 12. nemzetközi brigádban Zalka Máté helyetteseként, majd a 15. spanyol hadosztály vezérkari főnökeként, végül a 11. nemzetközi brigád parancsnokaként a köztársaságiak oldalán harcolt. Francisco Franco csapatainak győzelme, a népfrontkormány összeomlása után 1939. februárban Franciaországba menekült, ahol az Argeles-sur-Mer-i internálótáborba zárták, 1939. májusban szervezkedés miatt Colliere várába vitték. 1940. novemberben, mint szovjet állampolgár, a Szovjetunió vichyi főkonzulja közbenjárására visszatérhetett Moszkvába. A német erők támadását (1941. június 22.) követően 1941. augusztustól 1942. februárig partizánképző tiszt volt. 1942. októberben a moszkvai rádió magyar osztálya főszerkesztője lett, az idő tájt ismerkedett meg az emigráns KMP vezérkarával: Rákosi Mátyással, Gerő Ernővel, Révai Józseffel és Vas Zoltánnal.

1945. szeptemberben tért vissza Magyarországra, októberben átigazolt a Magyar Kommunista Pártba. 1945. novemberből Pécs törvényhatósági jogú város főispánja, 1946. májustól altábornagyi rangban Budapest rendőrfőkapitánya volt. A Rajk-per idején a „spanyolosok” iránt megnyilvánuló bizalmatlanság miatt felállították székéből, és külügyi pályára irányították, emiatt 1949 májusában megszerzett parlamenti mandátumáról is lemondott. Követként – illetve 1954. áprilistól nagykövetként – 1949. szeptembertől Helsinkiben, 1950. december végétől Szófiában, 1954. szeptembertől Moszkvában, 1956. júliustól Belgrádban képviselte a Magyar Népköztársaságot. Diplomáciai szolgálata révén áldozatként és tettestársként egyaránt kimaradt a párttagok ellen lefolytatott koncepciós perekből, így Rajk László és társai újratemetésén ő mondta az egyik gyászbeszédet. 1956. októberben részt vett a Gerő Ernő által vezetett magyar párt- és állami küldöttség jugoszláviai tárgyalásain. A delegációval együtt a forradalom és szabadságharc kitörése napján érkezett vissza Budapestre. A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége október 23-áról 24-ére virradó ülésén kooptálták a testületbe, október 25–27. között tagja volt a KV Katonai Bizottságának. Október 27-én

Nagy Imre kormányának belügyminiszterévé nevezték ki, október 28-án pedig bekerült az MDP hattagú elnökségébe, amelyre a KV átruházta a jogait.

1956. november 1-jén Jurij Andropov hívására Kádár Jánossal együtt a szovjet nagykövetségre ment, s még aznap éjjel vele együtt Moszkvába repült. A szovjet pártvezetés eredetileg őt akarta az ellenkormány élére állítani, de végül – Tito javaslatát elfogadva – Kádár mellett döntöttek. Így Münnich november 4-én a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökhelyetteseként tért vissza Magyarországra, november 12-én megbízták a fegyveres erők és a közbiztonsági ügyek vezetésével. Tagja lett a széthullott MDP utódként megalakított Magyar Szocialista Munkáspárt vezető testületeinek, az Ideiglenes Intéző Bizottságnak és az Ideiglenes Központi Bizottságának (1957. júniustól Politikai Bizottság és Központi Bizottság). Ő szervezte meg a Magyar Forradalmi Honvéd Karhatalmat, amelynek kegyetlenkedéseiről elhíresült tagjait közkeletűen csak pufajkásoknak nevezték, és állította fel a Munkásőrséget. Minisztersége idején dördültek el a tüntetők elleni sortüzek a vidéki városokban (Salgótarján, Miskolc, Eger). Münnich már az MSZMP IKB november 11-i ülésén is leplezetlenül jelezte, hogy nem riad vissza a hatalom megtartása érdekében a civilekkel szembeni fegyverhasználattól: „A pártban október 26-án kijelentettem, hogy a helyzet igen veszélyes, és ha győzni akarunk lőni kell még akkor is, ha a békés tömegek fedezik az ellenforradalmat, mert utána ezek a békés tömegek már az utcára nem mennek ki – akkor ezt a felszólásomat »sztálinistának« nevezték.”

1957. márciustól a honvédelmi és a belügyi tárcától megválva a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány első elnökhelyettese, 1958. január 28-tól – Kádár utódként – elnöke volt. Hivatali ideje alatt folytatódott a forradalom résztvevőivel szembeni megtorlás, a restauráció, s lezajlott – az ötvenes évek téveszesítési kampányait idéző módon – a parasztság bekényszerítése a termelőségvetkezetekbe. 1961. szeptember 13-án Kádár János második kormányában államminiszter lett. 1965. júniusban vonult nyugállományba, 1966. decemberig a PB tagja, s élete végéig KB-tag és országgyűlési képviselő (1958. novembertől) maradt.

FŐ MŰVEI

Egységben a békéért, a szocializmusért. Válogatott beszédek, írások. Kossuth Kiadó, Budapest, 1959.

A Magyar Tanácsköztársaságról. Kossuth Kiadó, Budapest, 1969.

Viharos út. Önéletírás. Szépirodalmi Kiadó, Budapest, 1966.

Három forradalom hőse. Münnich Ferenc válogatott beszédei és írásai. A kötet anyagát válogatta és a bevezető tanulmányt írta Hetés Tibor. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1986.

FORRÁS

Tankok ellen, száz halálon át. Münnich Ferenc a spanyol polgárháborúban. Szerkesztették Münnichné Berényi Etelka és Györkei Jenő. Gondolat Kiadó, Budapest, 1976.

IRODALOM

Botos János: *Münnich Ferenc a forradalmár, a politikus, a katona.* BM Könyvkiadó, Budapest, 1987.

Segédkönyv a Politikai Bizottság tanulmányozásához. Szerkesztette Nyírő András. Interart Stúdió, Budapest, 1989. 297–298.

Kahler Frigyes (szerk.): *Sortüzek, 1956.* Antológia, Lakitelek, 1993.

Bölgöny József-Hubai László: *Magyarország kormányai, 1848–2004.* Ötödik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. 399–400.